

Autor: Marek Mozgawa
Tytuł: Komentarz do art.263 Kodeksu karnego
Stan prawny: 2014.09.01

1. Przedmiotem ochrony jest bezpieczeństwo publiczne i indywidualne związane z nielegalnym wytwarzaniem broni, jak również z obchodzeniem się z nią (Ćwiakalski (w:) Zoll II, s. 1429).

2. Dla analizy ustawowych znamion przestępstw z art. 263 k.k. istotne znaczenie mają przepisy **ustawy** z dnia 21 maja 1999 r. **o broni i amunicji** (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 576 z późn. zm.), zawierającej między innymi definicję broni (art. 4), zasady i warunki wydawania, cofania pozwoleń na broń, rejestracji broni oraz dysponowania bronią i amunicją (art. 9-33), przewóz przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przywóz z zagranicy i wywóz za granicę broni i amunicji oraz zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców (art. 34-44a).

3. Stosownie do art. 7 ust. 1 cytowanej ustawy o broni i amunicji **bronią palną** jest każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego. W rozumieniu ustawy za dający się przystosować do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego uznaje się przedmiot, który ze względu na swoją budowę lub materiał, z którego jest wykonany, może być łatwo przerobiony w celu miotania (art. 7 ust. 1a). Z kolei **bronią palną sygnałową** jest urządzenie wielokrotnego użycia, które w wyniku działania sprężonych gazów, powstających na skutek spalania materiału miotającego, jest zdolne do wystrzelenia z lufy o kalibrze nie mniejszym niż 25 mm substancji w postaci ładunku pirotechnicznego celem wywołania efektu wizualnego lub akustycznego (art. 7 ust. 2), zaś **bronią palną alarmową** jest urządzenie wielokrotnego użycia, które w wyniku działania sprężonych gazów, powstających na skutek spalania materiału miotającego, wywołuje efekt akustyczny, a wystrzelona z lufy lub elementu ją zastępującego substancja razi cel na odległość nie większą niż 1 m (art. 7 ust. 3). W rozumieniu ustawy amunicją są naboje przeznaczone do strzelania z broni palnej (art. 4 ust. 3). Gotowe lub obrobione **istotne części broni lub amunicji** uważa się za broń lub amunicję (art. 5 ust. 1). Istotnymi częściami broni palnej i pneumatycznej są: szkielet broni, baskila, lufa z komorą nabojową, zamek, komora zamkowa oraz bęben nabojowy (art. 5 ust. 2). Istotnymi częściami amunicji są: pociski wypełnione materiałami wybuchowymi, chemicznymi środkami obezwładniającymi lub zapalającymi albo innymi substancjami, których działanie zagraża życiu lub zdrowiu, spłonki inicjujące spalanie materiału miotającego i materiał miotający w postaci prochu strzelniczego (art. 5 ust. 3).

4. Por. także: ustawa z dnia 22 czerwca 2001 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie **wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją** oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2012 r. poz. 1017 z późn. zm.).

5. Zachowanie sprawcy (§ 1) polega na **wyrobieniu** broni palnej albo amunicji albo **handlowaniu** nią. **Wyrobienie** obejmuje produkcję broni i amunicji, ale także dokonywanie przeróbek broni zmieniających jej rodzaj, kaliber lub przeznaczenie, zgodnie bowiem z art. 6 ust. 2 ustawy o broni i amunicji przeróbki uważa się za wyrób broni. **Handlowanie** to obrót bronią palną lub amunicją w postaci zawierania transakcji

cywilnoprawnych, przy czym do popełnienia przestępstwa z art. 263 § 1 wystarczy jednorazowe zawarcie takiej transakcji. Bez znaczenia jest przy tym, czy ma ona charakter detaliczny, czy hurtowy (wyrok SA w Krakowie z dnia 21 marca 2001 r., II AKa 28/01, KZS 2001, z. 4, poz. 27).

6. W § 2 mowa jest o **posiadaniu** bez wymaganego zezwolenia broni palnej lub amunicji. Jak zauważył SN w wyroku z dnia 13 sierpnia 1993 r., WR 107/93, OSNKW 1993, nr 11-12, poz. 74: ""Posiadaniem" broni palnej lub amunicji (...) jest każde władanie nimi, jeżeli tylko towarzyszy sprawcy taki zamiar, nawet bez chęci zatrzymania tych rzeczy na własność. Przestępstwo (...) jest przestępstwem trwałym, polegającym na utrzymywaniu określonego stanu bezprawnego, który zaczyna się z chwilą wejścia w "posiadanie" broni palnej lub amunicji, a kończy się w wyniku przekazania tych rzeczy organom ścigania albo innej osobie do całkowitej dyspozycji bądź nieodwracalnego zniszczenia lub porzucenia". Zakres pojęcia posiadania jest bardzo szeroki, nie jest ograniczony do posiadania samoistnego lub zależnego, lecz obejmuje każde faktyczne władanie rzeczą (por. wyrok SA w Gdańsku z dnia 5 kwietnia 2000 r., II AKa 14/00, Prok. i Pr.-wkł. 2001, nr 4, poz. 22).

7. "Broń gazowa i amunicja do niej są bronią palną w rozumieniu art. 263 § 2 k.k." (uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 22 stycznia 2003 r., I KZP 40/02, OSNKW 2003, nr 1-2, poz. 11). Podobnie uchwała składu siedmiu sędziów SN z dnia 29 stycznia 2004 r., I KZP 39/03, OSNKW 2004, nr 2, poz. 13: "Broń gazowa jest bronią palną zarówno w rozumieniu art. 263 § 2 k.k., jak i art. 280 § 2 k.k."

8. Stosownie do art. 11 ustawy o broni i amunicji pozwolenia na broń nie wymaga się w przypadku:

- 1) gromadzenia broni w zbiorach muzealnych na podstawie odrębnych przepisów;
- 2) używania broni w celach sportowych, szkoleniowych lub rekreacyjnych na strzelnicy działającej na podstawie zezwolenia właściwego organu;
- 3) używania broni palnej sygnałowej i alarmowej do celów wzywania pomocy, ratowniczych, poszukiwawczych oraz przez osoby uprawnione do sygnalizacji zawodnikom rozpoczęcia konkurencji sportowej w trakcie zawodów sportowych, jeżeli wymaga ona takiej sygnalizacji;
- 4) dysponowania bronią przez przedsiębiorców dokonujących obrotu bronią i amunicją na podstawie koncesji lub świadczących usługi rusznikarskie na podstawie odrębnych przepisów, o ile jest to związane bezpośrednio z prowadzeniem działalności gospodarczej;
- 5) dysponowania bronią przekazaną w celu pozbawienia lub potwierdzenia pozbawienia cech użytkowych;
- 6) posiadania broni palnej pozbawionej cech użytkowych;
- 7) posiadania przedmiotów przeznaczonych do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej o średniej wartości prądu w obwodzie nieprzekraczającej 10 mA;
- 8) posiadania ręcznych miotaczy gazu obezwładniającego;
- 9) posiadania broni pneumatycznej;
- 10) posiadania broni palnej rozdzielnego ładowania, wytworzonej przed rokiem 1885 oraz replik tej broni;
- 11) posiadania broni palnej alarmowej o kalibrze do 6 mm.

9. "Skoro tzw. proch czarny stanowi istotną część amunicji do broni palnej, na której posiadanie, z uwagi na to, że stanowi ona replikę broni wykonanej przed 1850 r., nie jest wymagane zezwolenie (art. 11 ustawy z 1999 r. o broni i amunicji), to jego posiadanie także nie wymaga zezwolenia, o którym mowa w art. 9 ust. 1 tej ustawy" (wyrok SN z dnia 21 lipca 2011 r., III KK 184/11, LEX nr 860614).

10. Artykuł 263 § 3 penalizuje **udostępnianie** lub **przekazywanie** broni palnej lub amunicji osobie nieuprawnionej przez osobę mającą stosowne pozwolenie na posiadanie broni palnej lub amunicji. **Udostępnianie** należy rozumieć jako umożliwienie osobie nieuprawnionej użycia broni lub amunicji (a udostępnić można zarówno w postaci działania, jak i zaniechania), zaś **przekazanie** to oddanie takich przedmiotów w choćby czasowe władanie osobie nieuprawnionej (Górniok (w:) Górniok i in., t. 2, s. 350).

11. Artykuł 263 § 4 penalizuje **nieumyślne spowodowanie utraty** broni palnej lub amunicji, która pozostaje zgodnie z prawem w dyspozycji sprawcy. Sformułowanie "zgodnie z prawem" oznacza, że dana osoba posiadała zezwolenie na posiadanie broni lub amunicji albo też z innych powodów miała legalnie w swej dyspozycji takie przedmioty (np. magazynier składu z bronią czy kustosz w muzeum). Przez **ustratę** należy rozumieć pozbawienie władztwa nad przedmiotami, o których mówi przepis art. 263 § 4, połączoną z całkowitą lub czasową niemożnością ich odzyskania; nie ma przy tym znaczenia, czy przedmioty te objęła we władanie inna osoba, czy też nie (Górniok (w:) Górniok i in., t. 2, s. 351). Utrata może być wynikiem działania lub zaniechania sprawcy (np. przewożenia, przenoszenia czy przechowywania broni z naruszeniem obowiązujących zasad ostrożnego postępowania, np. niezabezpieczenia przed kradzieżą).

12. Przeszypstwa określone w § 1 i 2 mają charakter powszechny, zaś w § 3 i 4 - indywidualny. Przeszypstwo z § 1 może być popełnione jedynie umyślnie z zamiarem bezpośrednim, z § 2 i 3 również umyślnie (ale z zamiarem bezpośrednim lub ewentualnym), zaś przeszypstwo z § 4 - nieumyślnie.

13. Zabór broni lub amunicji, a następnie bezprawne przechowywanie tych przedmiotów stanowią dwa oddzielne czyny i dwa odrębne przeszypstwa pozostające w zbiegu rzeczywistym właściwym (por. zachowujący aktualność wyrok SN z dnia 25 sierpnia 1971 r., Rw 846/71, OSNKW 1971, nr 11, poz. 179).

14. Por. także przepisy nieobowiązującej już ustawy z dnia 3 czerwca 2005 r. o wyłączeniu bezprawności posiadania bez wymaganego pozwolenia lub rejestracji broni lub amunicji przez osoby walczące o suwerenność i niepodległość Polski (Dz. U. Nr 143, poz. 1198).